

JMG

Examensarbete i medie- och
kommunikationsvetenskap

2011-06-15

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation
www.jmg.gu.se

Nyheters outgrundliga vägar

En kvalitativ studie om nyhetsnavigering

Författare: Johan Kildebo och Catrine Blad
Handledare: Mathias Färdigh
Kursansvarig: Ingela Wadbring

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Titel: Nyheters outgrundliga vägar – En kvalitativ studie om nyhetsnavigering

Författare: Johan Kildebo och Catrine Blad

Uppdragsgivare: Dagspresskollegiet, JMG

Kurs: Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap, vid institutionen för journalistik, medier och kommunikation, JMG

Termin: Vårterminen 2011

Handledare: Mathias Färdigh

Sidantal: 39

Antal ord: 12 774

Syfte: Syftet med rapporten är att undersöka hur människor navigerar i nyhetsflödet.

Metod: Kvalitativ etnografisk metod, semistrukturerade dagböcker.

Material: Dagböcker förda av nio personer åldersgrupperna 16-30 år, 31-50 år samt över 50 år, under en fyradagarsperiod.

Huvudresultat: Vår studie visar att mediekonsumtionen och nyhetsnavigeringen skiljer sig mellan olika åldersgrupper. Den äldsta gruppen följde upp flest nyheter, därefter kom mellangruppen. Den grupp som följde upp minst antal nyheter var den mellan 16-30 år. Ett annat resultat är att medievanorna hade en stor betydelse både för nyhetskonsumtionen och för hur respondenterna navigerade i nyhetsflödet. Detta gällde även när en större nyhet inträffade.

Nyckelord: Medier, nyhetsflöde, mediekonsumenter, navigering och vanor.

Innehåll

1	Executive Summary	4
2	Inledning.....	5
3	Uppdragsgivare	5
4	Problembeskrivning.....	5
5	Bakgrund	6
5.1	Medielandskap i förändring.....	6
6	Syfte och frågeställningar.....	7
7	Begrepp och definitioner	7
7.1	Nyheter	7
7.2	Medier och kanaler	7
7.3	Navigering i nyhetsflödet	8
7.4	Vanor	9
8	Teoretiskt perspektiv	9
8.1	Uses and Gratifications Approach.....	9
8.2	Selektiva Processer.....	10
8.3	Process of Media Choice.....	10
8.3.1	Publiksidan	11
8.3.2	Mediesidan	11
8.3.3	Mediekonsumtion och medievanor	11
8.3.4	Samverkan	12
8.4	Faktorer som påverkar människors medievanor.....	12
8.5	Teoriernas relevans för studien	13
9	Metod	14
9.1	Urval.....	16
9.2	Utformande av dagbok	17
9.2.1	Exempel på en dagboksanteckning	17
9.3	Förstudie.....	19
9.4	Studiens genomförande	20
9.5	Kodning	20
10	Resultat och Analys.....	21
10.1	Åldersgrupp 16-30.....	21
10.1.1	Dagboksförare 1: Kvinna, 23 år, högskoleutbildad.....	21
10.1.2	Dagboksförare 2: Man, 24 år, bagare	22
10.1.3	Dagboksförare 3: Man, 26 år, högskolestuderande	22

10.2	Åldersgrupp 31-50 år.....	23
10.2.1	Dagboksförare 4: Man, 34 år, högskoleutbildad, domare	23
10.2.2	Dagboksförare 5: Man, 42 år, högskoleutbildad	24
10.2.3	Dagboksförare 6: Kvinna, 49 år, studerande komvux	25
10.3	Åldersgrupp 3, 50 år och över	26
10.3.1	Dagboksförare 7: Kvinna, 60 år, högskoleutbildad, offentliganställd.....	26
10.3.2	Dagboksförare 8: Man, 60 år, högskoleutbildad, egenföretagare.....	27
10.3.3	Dagboksförare 9: Man, 80 år, realskola, dataoperatör.....	29
10.4	Ålder och navigering i nyhetsflödet	30
10.5	Medieanvändning	32
10.6	Vanor	33
10.7	Teoretisk anknytning.....	33
10.7.1	Uses and Gratifications Approach.....	34
10.7.2	Selektiva Processer	34
10.7.3	Process of Media Choice	34
10.7.4	Faktorer som påverkar/bestämmer människors medievanor	35
11	Sammanfattande slutdiskussion.....	35
12	Litteraturförteckning	38
13	Bilagor.....	39
13.1	Bilaga 1. Försättsblad på nyhetsdagbok.....	39
13.2	Bilaga 2. Exempel på kodschema.....	40

1 Executive Summary

I ljuset av ett allt större nyhetsutbud är det intressant att titta närmare på hur människor orienterar sig mellan och följer olika nyheter. Vår uppdragsgivare, Dagspresskollegiet, JMG, Göteborgs universitet, har velat få detta belyst. Syftet med denna undersökning är att studera hur nyhetskonsumenterna navigerar i nyhetsflödet.

De teorier vi tillämpat i vår studie är baserade på användarforskningen; *"uses and gratifications approach"*, *"selektiva processer"* och *"process of media choice."* Vi har också använt oss av en modell som Annika Bergström presenterar i boken *"Nyhetsvanor.nu"*. Med hjälp av teorierna och modellerna har vi sedan tolkat vårt material, bland annat utifrån människors behov av information och hur våra respondenter uppmärksammat nyheterna. Vi har också jämfört publik- och mediesidan.

Vi har använt oss av en kvalitativ metod i form av en modifierad etnografisk fältstudie. Efter att ha tittat närmare på dagboksmetoden kom vi fram till att semistrukturerade dagböcker var relevanta för vår undersökning. Vi gjorde ett strategiskt urval eftersom vi ville försäkra oss om att våra respondenter tog del av nyheter. Totalt nio personer ingick i vår undersökning. Dessa personer delades in i tre olika åldersgrupper och vi ombad samtliga respondenter att dokumentera sina nyhetsvanor under en fyradagarsperiod, torsdag till söndag.

Vi utformade våra semistrukturerade dagböcker med hjälp av tabeller där respondenterna kortfattat fick beskriva sin nyhetskonsumtion utifrån begreppen tid, nyhet, medie, var och med vem. Efter att vi samlat in dagböckerna kodades materialet med hjälp av ett bestämt kodschema.

När vi analyserat resultatet av vår undersökning kunde vi se tydliga skillnader mellan grupperna. De yngre respondenterna följde endast upp ett fåtal nyheter. Mellangruppen följde något fler, medan den äldsta gruppen följde flest nyheter. Detta resultat stämmer väl med tidigare forskning, som visar att äldre är flitigare nyhetskonsumenter än yngre.

När det gäller medievanor visade det sig att den äldre gruppen använde traditionella medier som TV, radio och morgontidningar i större utsträckning än övriga och att yngre läste nätnyheter mer än äldre. Detta gällde både då de tog del av en nyhet vid enstaka tillfällen och när nyheten följdes över tid. Deltagarnas vanor spelade således en stor roll för hur de navigerade i nyhetsflödet, särskilt i den äldsta gruppen. Även om vanorna skiljde sig åt mellan grupperna visade det sig ändå att de hade betydelse för samtliga deltagares nyhetsnavigering. Detta stämmer även med teorin *"process of media choice"* som bland annat pekar på betydelsen av människors vanor i medie- och därmed nyhetskonsumtionen.

Då vår undersökning baseras på endast nio deltagare, har vi inte kunnat dra några generella slutsatser av vårt resultat. Vi har istället gjort jämförelser med teorier och tidigare forskning. Vår förhoppning är att resultatet framöver kan användas som underlag för vidare forskning.

2 Inledning

I dagens samhälle möts vi av en ständig ström av information. Den tekniska utvecklingen har medfört att antalet informationskanaler ökat, vilket i sin tur lett till att människor fått fler källor där de kan hitta och ta del av nyheter. Numera använder nyhetskonsumenterna flera kanaler.¹

I det perspektivet är det intressant att titta närmare på hur människor *navigerar och orienterar sig* i nyhetsflödet. Tar man del av nyheterna slumpmässigt eller är det via vanor och rutiner? Är det utbudet som styr eller är det den enskilde nyhetskonsumenten som själv väljer? I vår undersökning ska vi titta närmare på detta.

3 Uppdragsgivare

Studiens uppdragsgivare är Dagspresskollegiet, JMG, vid Göteborgs universitet. Annika Bergström, som är verksam hos JMG, har varit vår kontaktperson och Mathias Färdigh, också verksam vid JMG, har varit vår handledare.

Dagspresskollegiet bedriver forskning inom medieområdet. Forskningen är knuten till institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet. Verksamheten är startad 1979 med fokus på dagstidningar och dess publik. På senare år har man även intresserat sig allt mer för andra medier. Huvudsyftet i verksamheten är att följa utvecklingen inom medieområdet över tid. Dagspresskollegiet genomför varje år undersökningar och deltar även i seminarier, konferenser och utbildningsverksamhet. Två viktiga frågor som står i fokus för verksamheten är:

- Vilka faktorer spelar roll för människors mediekonsumtion
- Vilken betydelse har andra medier för människors tidningskonsumtion²

4 Problembeskrivning

Det problem uppdragsgivaren vill få belyst är hur nyhetskonsumenterna navigerar i nyhetsflödet. Beror sökandet på vanor, rutiner, eller är det en kombination av bägge? Hur orienterar sig människor i en nyhetsvärld som är omfattande och komplex?

Undersökningen är också relevant ur ett akademiskt perspektiv. Det har tidigare gjorts studier angående bland annat nyhetskonsumtion och nyhetsvanor.³ Som ett underlag för vidare forskning är det också intressant att undersöka hur människor navigerar mellan olika nyhetskanaler.

¹ Färdigh, M, Sternvik J, 2008, *Svenska folklets nyhetsvanor*, s 301

² http://jmg.gu.se/forskning/pagaende_projekt/dagspresskollegiet/

³ Färdigh, M, Sternvik J, 2008 s 301 och Sternvik J, 2010 s 369

5 Bakgrund

Under årens lopp har olika informationskanaler utvecklats för att distribuera nyheter och annat medieinnehåll till befolkningen. Vi bär på avlagringar från olika nyhetsepoker, från tryckpressen till eterburen och elektronisk information. Flertalet förmedlingsformer finns kvar och används för det som de är bra på.⁴ I dag finns ett utbud som består av såväl dagspress, radio och TV som nyhetssajter och sociala medier på Internet och i mobiltelefoner

5.1 Medielandskap i förändring

Före 1990-talet var det, utöver morgon- och kvällspress, i princip bara public-servicekanaler inom radio och TV som producerade nyheter (SVT och P1, P2, P3 och P4). Varken Internet eller kommersiella radio- och TV-kanaler hade nått någon större utbredning i Sverige.⁵

Eftersom antalet kanaler var relativt få, var risken för kollision mellan olika medier och sändningar mycket liten. De snarare kompletterade varandra. Man läste tidningen på morgonen och såg på TV på kvällen.⁶

Men i början av 1990-talet hände det något. Staten avreglerade monopolet på TV och radio. Kommersiella TV-kanaler kunde etableras och privata lokalradiostationer kunde börja sända radio.

Under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet började framför allt unga och högutbildade personer ta till sig den nya teknologin. Utbudet var inte lika stort som idag, men de stora tidningarna utvecklade så småningom nyhetssajter som kom att locka en allt bredare publik.⁷

Under denna period genomfördes en svensk studie om människors Internetanvändning och nyhetsvanor. Av studien framkom bland annat att Internet i första hand användes för e-post. Informationssökning var också stort och bankärenden var vanligt, framför allt bland högutbildade personer. Internet användes vid specifika nyhetshändelser, som till exempel attacken mot World Trade Center den 11 september, 2001, men var inte det främsta skälet för att ge sig ut på nätet.⁸

Idag är dock situationen en annan. Nyhetsutbudet har ökat explosionsartat både på Internet och bland kommersiella medier. Detta stora utbud har ökat förutsättningarna för att konsumera fler nyheter, samtidigt som det blivit omöjligt att ta del av allt som produceras och publiceras i medierna.⁹

Numera har det blivit möjligt att välja. Mediekonsumenterna kan bestämma vilken sorts nyheter de vill ta del av, i vilket medie det ska ske samt under vilken tid på dygnet de vill ta

⁴ Bergström, A, *Nyhetsvanor.nu* 2005, s 27

⁵ Bergström, A, 2005, s 199

⁶ Färdigh, M och Sternvik J, 2008, s 301

⁷ Bergström, A, 2005, s 199

⁸ Bergström, A, 2005, s 96

⁹ Färdigh, M och Sternvik J, 2008, s 301

del av nyheterna. Trots detta visar de nationella SOM-undersökningarna att människor använder sig av medier på ungefär samma sätt som för 20 år sedan.¹⁰

6 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur människor navigerar i nyhetsflödet.

Utgångspunkten har varit följande frågeställningar:

- 1. Hur ser människors nyhetsvanor ut?**
- 2. Vilken betydelse har människors vanor för deras medieanvändning och för hur de navigerar i nyhetsflödet?**
- 3. Vilken betydelse har ålder för människors nyhetsvanor och för hur de navigerar i nyhetsflödet?**

Med hjälp av dessa frågor har vi velat belysa människors dagliga nyhetskonsumtion och undersöka om det är vanor och rutiner som styr hur de navigerar mellan olika nyhetskanaler, eller om detta sker slumpmässigt.

7 Begrepp och definitioner

Vi har använt ett antal begrepp i vår studie. Nedan beskriver vi hur vi själva har valt att definiera, tolka och tillämpa några av dem.

7.1 Nyheter

Nyheter är aktuella händelser inom bland annat politik, sport, nöje och ekonomi samt olika slags fenomen och världshändelser, vilka publicerats i någon typ av mediekontext. Enligt Nationelencyklopedins ordbok ska en händelse tidigare ha varit okänd för att betraktas som en nyhet¹¹. I vår undersökning har fokus varit att studera hur människor följer en och samma nyhet mellan olika medier. Därför har vi betraktat en händelse som återkommer vid flera tillfällen, men med olika infallsvinklar som samma nyhet. Vi har tittat närmare på vilka nyheter som intresserat människor och hur de valt att navigera i det stora nyhets- och informationsflödet som finns i vårt samhälle.

7.2 Medier och kanaler

Nyheter kan komma från en rad olika medier.

¹⁰ Färdigh, M och Sternvik, J, 2008, s 302

¹¹ <http://www.ne.se/nyhet>

Radion innefattar både kommersiella kanaler som Rix FM och Mix Megapol men även statliga kanaler som P1, P2, P3 och P4.

När det kommer till nyheterna i svensk TV, finns både kommersiella kanaler som TV3 och TV4 och public service som SVT1 och SVT2 tillgängliga. Här ingår även text-TV. Utländska kanaler som exempelvis CNN och SkyNews finns också med i medieutbudet.

När det gäller dagstidningar inkluderas morgontidningar, gratistidningar och kvällstidningar. Detta kan vara tidningar så som GP, Dagens Nyheter, Metro och Aftonbladet.

På Internet finns ett omfattande nyhetsutbud. Man kan hitta nyheter på en blogg, på en etablerad nyhetssida, på forum eller på sociala mediasidor som exempelvis Facebook och Twitter. När det gäller sociala medier är det svårare att urskilja vad som skall betraktas som nyheter. Detta eftersom i stort sätt vad som helst kan uppfattas som nyheter, allt ifrån ett skivsläpp till en häpnadsväckande statusuppdatering av en kändis.

Det finns också en viktig skillnad mellan nyheter på Internet och nyheter i de mer traditionella medierna. Inom radio, TV och dagspress är nyheterna lättare att urskilja, så till vida att de kommer i ett strukturerat format, som exempelvis i en nyhetssändning på TV4. Eftersom Internet varken har en tablå eller en innehållsförteckning kan det vara svårare att hitta nyheterna bland utbudet. Via TV-nyheter blir vi ”serverade” nyheter vid en speciell tidpunkt. Med morgontidningen får vi en uppsjö av nyheter där vi själva kan välja vad vi vill läsa. Med nätet uppstår en helt annan situation där användaren själv är en aktiv nyhetskonsument.

Nyhetskonsumenten måste vara kompetent att navigera in på olika sajter som förmedlar nyheter. Väl inne på sajterna kan man själv välja vad man vill ta del av. Dessutom finns det ingen begränsning i tid och rum, utan man väljer plats och tidpunkt för nyhetskonsumtionen.

Dessa olika förmedlingsformer lämpar sig olika bra för olika grupper av människor, beroende på ålder, teknisk kompetens, intresse, livssituation och så vidare. I vår undersökning har vi inte satt några begränsningar för de nyhetskällor som våra respondenter skulle kunna tänkas ta del av, men i vår redovisning har vi endast tagit med de kanaler som de faktiskt använt. De kanaler som användes var TV, radio och tidningar, nyheter på Internet och även mobiltelefon, text-TV och löpsedlar.

7.3 Navigering i nyhetsflödet

I vår undersökning betraktar vi nyhetsflöde som det utbud av nyheter som finns tillgängligt i olika medier. Därmed menar vi dels de *olika nyheter* som presenteras och dels *återkommande* nyheter med olika infallsvinklar. Nyheterna förekommer i olika medier och kanaler. Tillsammans bildar detta nyhetsflödet.

Det som har varit särskilt intressant för oss att undersöka är hur människor navigerar i detta nyhetsflöde för att följa enskilda nyheter. Med själva navigeringen menar vi hur man förflyttar sig mellan olika kanaler och medier samt i vilken ordning man tar del av nyheterna.

7.4 Vanor

Vanor är en handling eller ett mönster som upprepas. Det kan till exempel röra sig om att alltid äta frukost innan man går till skolan eller att alltid titta på Aktuellt klockan 21 på kvällen. Vanor är oftast någonting som tar lång tid att etablera och något vi människor utför utan att reflektera över det. I vår studie har begreppet vanor en central roll. Det finns med både i vår teoridel, i resultatredovisningen och i vår analys. Vi har studerat vilka medier människor använt i sin nyhetskonsumtion och om det har funnits ett mönster i denna konsumtion. Har deras medieanvändning och navigering i nyhetsflödet varit rutinmässig eller har det varit slumpen som styr?

8 Teoretiskt perspektiv

I vår studie har vi valt att utgå från ett flertal teorier och modeller som kan bindas ihop med det vi undersökt. Eftersom undersökningen fokuserar på hur människor navigerar i nyhetsflödet har vi valt att tillämpa ett *användarperspektiv*. En central del i användarperspektivet är att publiken är aktiv och att den fyller sina behov via medierna. Detta perspektiv har efter hand utvecklats och inriktats på samspelet mellan publiken och medierna.¹²

Utgångspunkten för vårt val av teorier har varit att de skall komma till nytta i vår analys av våra respondenters nyhetskonsumtion. Ytterligare en utgångspunkt har varit att teorierna skall vara användbara när vi skall analysera hur respondenterna rör sig mellan medier. Vi har valt tre teorier och fokuserat särskilt på den som knyter ihop publik- och mediesidan. Vi har dessutom tagit med en modell som, även den, visar på samspelet mellan mediekonsumenterna, medierna och samhället. I vissa fall har vi använt oss av delar av teorierna eller modellerna, och i andra fall av teorin i sin helhet. Nedan presenteras de olika teorierna. I vår slutdiskussion kommer vi att knyta ihop dem med vårt resultat.

8.1 Uses and Gratifications Approach

En av de mest etablerade teorierna inom detta område är teorin ”*uses and gratifications approach*.” Denna teori bygger på tanken att människor navigerar mellan medier utifrån sina behov. Teorin i sig har även utvecklats över tid, bland annat av McQuail, Blumler och Brown som lyft fram ett schema som beskriver interaktionen mellan media och människor. Utifrån detta schema tar de upp vad som huvudsakligen styr människors mediekonsumtion:

- Verklighetsflykt
- Personliga relationer
- Personlig identitet
- Övervakning för att skaffa sig information¹³

¹² Strömbäck, J, 2000, *Makt och medier* s. 80 ff

¹³ McQuail, 1997, *Audience analysis* s. 69 ff

8.2 Selektiva Processer

Ytterligare en infallsvinkel på användarteorin tas upp av Jesper Strömbäck i boken *"Makt och Medier."* Strömbäck pekar på de kognitiva faktorernas betydelse för hur människor förhåller sig till information. Han tar upp de selektiva processer som bland annat har kopplingar till människors medievanor:

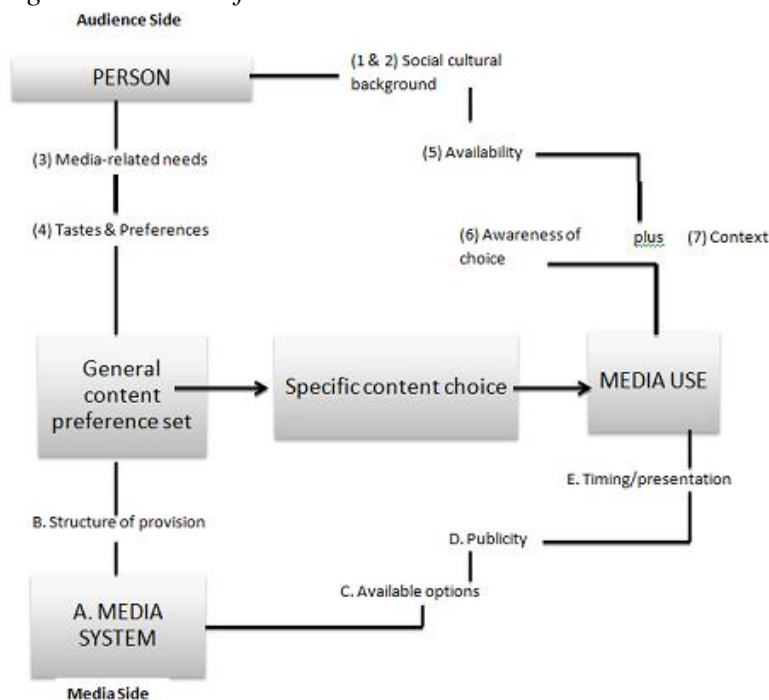
- Selektiv exponering – man söker information som stämmer överens med ens egna attityder och åsikter.
- Selektiv perception – man uppmärksammar information utifrån sina egna viljor och behov.
- Selektiv uppmärksamhet – när man exponeras för information sorterar man denna utifrån sina egna intressen och övertygelser.
- Selektiv hågkomst – man kommer ihåg sådant som stämmer överens med ens egna åsikter och intressen.¹⁴

Användarperspektivet har betydelse för vår undersökning men ovan nämnda teorier behöver också kompletteras med en mer integrerad modell där även mediesidan inkluderas.

8.3 Process of Media Choice

McQuail tar i sin bok *"Audience Analysis"*, upp Lennart Weibulls modell som han kallar *"Process of Media Choice"*. Den beskriver mediekonsumtionen utifrån både användarens och mediernas perspektiv.

Figur 1. Process of Media Choice

¹⁴ Strömbäck, 2000, s. 82 ff

Varje sida består av ett antal faktorer.

8.3.1 Publiksidan

Publiksidan utgår från den enskilda konsumenten. Faktorerna består av:

- Social bakgrund och miljö.
- Personlig bakgrund – Till exempel kön och ålder.
- Medierelaterade behov – Vilka behov vill man tillfredsställa via medier?
- Personlig smak och preferens.
- Vanor i samband med mediekonsumtion – Morgontidning, radio i bilen och så vidare.
- Medvetenhet av medieutbudet – Vad man känner till av de tillgängliga medierna.
- Sammanhang för mediekonsumtion – Tar man del av medier ensam eller tillsammans med någon annan?
- Slumpen – Har även betydelse för vad man tar del av inom medier.

8.3.2 Mediesidan

Faktorerna inom mediesidan består av:

- Mediesystemet – De typer av medier som finns tillgängliga.
- Mediernas roll i samhället – Vad medierna förväntas tillföra samhället.
- Medieinnehållet – Alternativa innehåll i olika medier.
- Mediepublicitet – Exempelvis reklam och marknadsföring inom medier.
- Timing och presentation – När och hur medier presenterar exempelvis en nyhet.

8.3.3 Mediekonsumtion och medievanor

En del av publiksidan i Weibulls modell tar upp att personliga bakgrundsfaktorer, såsom exempelvis ålder, har betydelse för mediekonsumtionen, vilket visats i tidigare medieforskning. Weibull tar också upp vanornas betydelse i samband med mediekonsumtionen. När det gäller mediesidan tar modellen bland annat upp mediesystemet, det vill säga de medier som finns tillgängliga i samhället. Även dessa delar kan vi se prov på i tidigare forskning.

Forskningen visar bland annat att etablerade medieformer alltjämt har en stark ställning. Morgontidningen är den kanal som är mest utbredd i det svenska samhället. Riksnyheter och lokala nyheter i marksända kanaler når ungefär femtio procent av befolkningen, medan radions riksnyheter har en något mindre publik.

En av de största förändringarna under senare år är att nyhetskonsumtion via Internet ökat markant. Även TV4 har fått en större nyhetspublik sedan man startade sina sändningar i början av 1990-talet.¹⁵

¹⁵ Färdigh, M och Sternvik, J, 2008, s 302

95 procent av den svenska befolkningen tar regelbundet del av någon form av nyheter, men nyhetskonsumtionen skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. I stort sett alla nyhetskanaler har en publik som ökar med stigande ålder och generellt tar äldre personer del av nyheter i större utsträckning än vad yngre personer gör.¹⁶

Äldre personer har dessutom mer stabila nyhetsvanor. För dem dominerar alltså de traditionella nyhetskanalerna.

Kännetecknande för yngre människors nyhetskonsumtion är att de i mindre utsträckning använder traditionella nyhetsprogram och dagstidningar. En stor andel av de yngre föredrar de kommersiella nyheterna framför public servicenyheter. De kompletterar traditionella nyhetsmedier med nya och det blir allt vanligare att yngre tar del av nyheter enbart via nättidningar.¹⁷

Man brukar säga att en större medieanvändning hänger samman med en större nyhetskonsumtion, samt att nyhetskonsumtionen blir allt tydligare med åren.¹⁸ Yngre söker sig ofta till kanaler som inte är traditionellt nyhetsprofilerade, vilket kan komma att ha betydelse för nyhetskonsumtionen i framtiden.

I takt med att olika medieföretag och nyhetskanaler samt medieformer ökat, har det kommit att bli fler och fler valmöjligheter för människor att tillgodose sina nyhetsbehov genom olika typer av kanaler. Vissa kanaler passar vissa människor bättre än andra och åldern har, i det sammanhanget, visat sig vara en avgörande faktor.¹⁹

8.3.4 Samverkan

Weibull visar i sin modell att faktorerna inom publik- och mediesidan styr medieanvändningen genom en samverkan. Människors preferenser och mediernas *generella* innehåll leder till ett mer *specifikt* innehåll och mer specifika val. Detta styr i sin tur mediekonsumtionen.²⁰ Ett exempel på detta skulle kunna vara att utifrån det utbud som finns tillgängligt, väljer man att läsa en tidning och utifrån sina egna preferenser och intressen väljer man sedan att följa upp vissa nyheter djupare. På detta sätt gör man ett specifikt val utifrån ett generellt innehåll.

8.4 Faktorer som påverkar människors medievanor

Detta tar även Annika Bergström upp i den modell hon presenterat i "Nyhetsvanor.nu." Författaren fokuserar på nätnyheter och internetvanor men vi har valt att utgå från modellen även för övriga nyhetsmedier.

¹⁶ Bergström, A, 2005

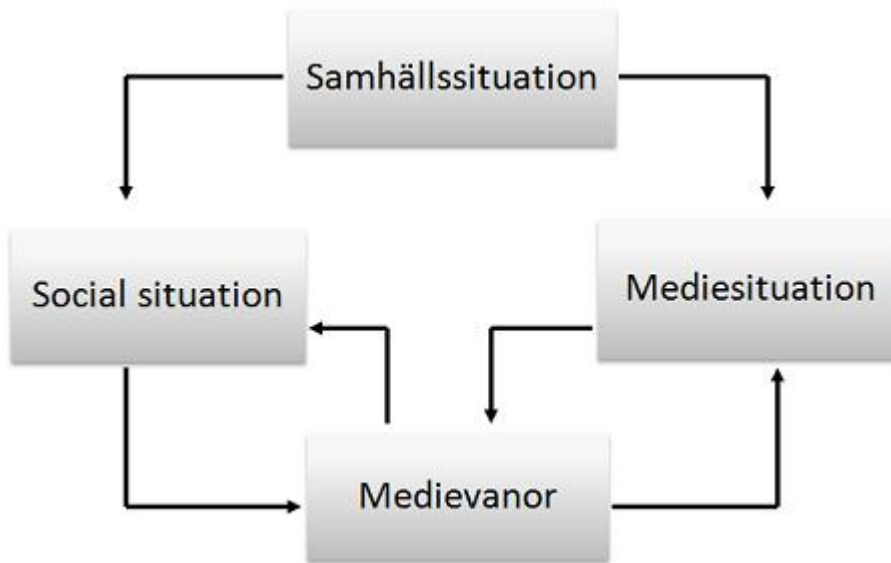
¹⁷ Sternvik, J, 2010, *Ungas nyhetskonsumtion – I en föränderlig nyhetsvärld* 373 ff

¹⁸ Färdigh, M, Sternvik, J, 2008, s 310

¹⁹ Färdigh, M, Sternvik, J, 2008, s 311

²⁰ McQuail, 1997, s. 76 ff

Figur 2. Faktorer som påverkar/bestämmer en människas medievanor

I modellen tar Annika Bergström upp olika faktorer som samspelar och bestämmer människors nyhetsvanor.

- Samhällssituation – Lagar och förordningar sätter ramarna för utbudet av medier i samhället.
- Social situation – Social bakgrund, utbildning, position i samhället och arbete.
- Mediesituation – Vilka medier som finns tillgängliga och vad de tillhandahåller.
- Medievanor – Individens vanor och rutiner vid medieanvändning.²¹

8.5 Teoriernas relevans för studien

Samtliga teorier går att applicera på vår studie.

I teorin "*Uses and Gratification*" är det i första hand punkten övervakning av information som är intressant för vår studie. Detta eftersom vi vill veta på vilket sätt människor tar del av nyheter och vilka medier de använder sig av för att skaffa information. Människors sätt att övervaka och skaffa sig information påverkar även sättet de navigerar i nyhetsflödet.

När man tittar närmre på teorin "*Selektiva processer*" kan man se att denna till viss del kan appliceras på vår undersökning. Eftersom människor konsumerar nyheter utifrån sina intressen och erfarenheter kommer detta i nästa steg också att påverka hur man väljer att följa en viss nyhet. I vår studie är det intressant att se om den selektiva processen i form av uppmärksamhet kan vara ett sätt att förklara hur människor navigerar i nyhetsflödet.

²¹ Bergström, 2005, s 35

Modellen "*Process of Media Choice*" kan också appliceras som en byggsten i vår studie. En fördel är att modellen ger en helhetsbild som tar hänsyn till både användar- och medieperspektivet. Det finns ingen entydig förklaring till nyhetsval och hur man följer nyheter, man måste ta hänsyn såväl till samhället som till medierna och den enskilda individen. Tidigare har vi exempelvis kunnat konstatera att både ålder och vanor har stor betydelse för mediekonsumtionen. Med hjälp av modellen kan vi också se hur mediesystemet påverkar nyhetskonsumtionen och därmed hur människor navigerar i nyhetsflödet. Även medvetenheten om medieutbudet, slumpen, medieinnehållet samt preferenser och intressen är av relevans för vår studie.

Den sista modellen handlar om "*faktorer som påverkar människors medievanor*". Vi kan ha nytta av de delar av modellen som tar upp mediesituationen och den enskildes medievanor. Detta eftersom vi fokuserat på hur människor tar del av och följer nyheter via olika medier. I likhet med vad vi diskuterat tidigare i samband med modellen "*Process of Media Choice*" kan vi även här ha nytta av den betydelse de olika faktorernas samspel har för människors nyhetsvanor.

9 Metod

Vår studie fokuserar på hur människor navigerar i nyhetsflödet. Eftersom vi ville följa deras beteende fann vi att en kvalitativ metod skulle vara användbar. Vi fann också att en form av etnografisk metod skulle var lämplig. Patrik Aspers, författare av boken "*Etnografiska metoder*" definierar etnografi som "en kombination av två dimensioner, etno (folk) och grafi (skrivande). Det innebär ofta att forskaren producerar beskrivningar av folk och deras aktiviteter i deras naturliga kontext och utifrån deras mening baserade på mellanmänskliga metoder."²² Vidare menar Aspers att deltagande observationer och intervjuer är de mest centrala metoderna inom den etnografiska forskningen. Forskaren använder sig av fältanteckningar för att dokumentera ett händelseförlopp. Dessa fältanteckningar blir sedan underlag för kodning och analys av materialet.²³

Detta kändes relevant för vår undersökning eftersom vi ville att deltagarna skulle beskriva sina nyhetsvanor i sina naturliga vardagsmiljöer. Vi hade för avsikt att samla in grundläggande data om olika grupper nyhetskonsumtion samtidigt som vi ville titta på om det fanns skillnader mellan de olika grupperna. Vi valde därför att utgå ifrån en typ av etnografisk metod.

Generellt innebär etnografiska studier en slags fältstudie där forskaren eller forskarna brukar samla in data via observationer de själva gör i fältarbetet. I vårt fall tänkte vi oss en modifierad etnografisk metod i form av dagböcker där vi inte skulle delta i fältet själva för att observera de personer som skulle ingå i studien. Vi utformade istället en dagboksmodell där totalt nio personer från olika åldersgrupper skulle dokumentera nyheterna de tagit del av. Anledningen till att vi valde dagboksmetoden var att vi ville få deltagarna att agera så naturligt som möjligt i sin nyhetskonsumtion. Om vi istället hade valt att observera

²² Aspers, 2011, *Etnografiska Metoder*, s. 229

²³ Aspers, 2011, *Etnografiska Metoder*, s. 131-132

användarna hade risken varit att de hade betett sig onaturligt och följt nyheter på ett sätt som ”förväntats av dem”. Detta hade kunnat leda till att studien fått en sämre validitet. Inom forskningen är det viktigt med en hög validitet, det vill säga att man mäter det man utger sig för att mäta.²⁴

Det positiva med dagboksmetoden är att den ger möjlighet till djupare analys av den data som samlats in. För att få en inblick i olika dagboksmetoder och vilka metoder som är effektiva i olika typer av studier, använde vi oss av Annika Bergströms och Ingela Wadbringars rapport ”*Medierna i vardagslivet: En metodologisk skiss över hur det är möjligt att använda dagböcker som insamlingsmetod i medieforskningen*”. Utifrån denna rapport valde vi en semistrukturerad dagboksvariant. Skälet till att vi valde just denna metod och inte den fullt strukturerade eller ostrukturerade versionen av dagböcker var att vi ville kunna kontrollera att användarna fyllt i sina nyhetsvanor så konsekvent som möjligt.

Hade vi bestämt oss för att använda en fullt strukturerad dagboksmetod där vi själva valt ut vilka nyhetskanaler respondenterna skulle använda sig av, hade det funnits risk att vi styrt nyhetskonsumtionen på ett specifikt sätt. Denna metod skulle kunna leda till att användarna missade nyheter som de i andra fall skulle tagit del av. En annan nackdel med den fullt strukturerade dagboken är att respondenterna inte kan skriva egna kommentarer eller förtydliganden. Detta nämner även Bergström och Wadbring i sin studie där de menar att allt för strukturerade blanketter leder till att man kan tappa för mycket information.²⁵

Om vi å andra sidan hade stannat för en helt och hållet ostrukturerad dagbok där användarna fritt skulle fått skriva i spalter, hade det varit svårare att sammanställa, analysera, göra jämförelser och dra slutsatser av den data vi fått in. Bergström och Wadbring skriver bland annat att det kan bli svårt att bearbeta materialet och kategorisera data med den ostrukturerade dagboksversionen.²⁶

Vi kom därmed fram till att en kombination av dessa två dagboksvarianter var att föredra för vår studie. Detta i form av en semistrukturerad dagbok. Fördelen med den semistrukturerade versionen är att den är relativt strukturerad samtidigt som respondenterna har frihet att skriva egna kommentarer eller lite mer information om de nyheter de tar del av. På detta vis går det lättare att följa deras nyhetskonsumtion via medier, tider, ställen och så vidare.

De olika delar vi valde att inkludera i dagboken var till att börja med vilken tid man tog del av nyheten. Detta är viktigt i en undersökning som har fokus på nyhetsflödet eftersom man kan se om tidpunkter har betydelse för val av nyhetskälla. Kanske är det så att man alltid tittar på nyheterna klockan 21 som rutin, vilket är lättare att fastställa om man ser en tidslinje.

Vi inkluderade även vilken nyhet man följt vid den specifika tidpunkten. Detta kunde vara allt inom nyhetsområdet (världen, nöje, sport etcetera), vilket vi gav en definition på och förklarade på dagbokens försättsblad. Denna del var viktig att ha med för att se om personerna följde en och samma nyhet vid olika tidpunkter och under en längre period. Vi valde även att

²⁴ Esaiasson, m.fl., 2010, *Metodpraktikan*, s. 63

²⁵ Bergström, Wadbring, *Medierna i Vardagslivet*, s. 15.

²⁶ Bergström, A, Wadbring, I, s. 15.

ta med lite djupare information om den nyhet som stod i fokus för användaren. Vi bad därför användarna att anteckna en kort notis om vad nyheten handlade om. Om någon exempelvis skrev att hon eller han sett en nyhet med Obama, kunde hon/han längre ner i dagboksspalten fylla i att "Obama pratade om det ekonomiska läget." Detta hade vi med för att kunna följa hur respondenten navigerade i nyhetsflödet utifrån en viss nyhet i sig. Vi var även medvetna om att det finns mycket "brusnyheter" som man ofta missar eller inte uppmärksammar på samma sätt. Vi bad därför användarna att skriva ner att de följt slumpmässiga nyheter. Detta kanske de gjort på grund av sina vanor och rutiner. De läste kanske morgontidningen varje morgon vid frukostbordet. Just vid mättillfället kanske det inte fanns någon nyhet som de ansåg vara värd att följa upp senare under dagen.

Den tredje kategorin vi valde att lägga in var vilken typ av medie som använts för att ta till sig nyheten. Det kunde vara alltifrån en löpsedel utanför Pressbyrån till att man läst någon nyhet på Facebook eller Twitter. Detta var intressant att titta på eftersom vår undersökning har en åldersgruppsindelning (mer om detta nedan). Med stor sannolikhet skulle vi hitta skillnader i medieanvändningen beroende på användarnas ålder.

Den fjärde kategorin kopplade vi till var man befann sig när man först tog del av nyheten. Även detta skulle kunna ge en viss inblick i hur dagboksförarna navigerat i nyhetsflödet. Var man till exempel i hemmet, i bilen eller på jobbet när man använde sig av de olika medierna?

Slutligen inkluderade vi även med vem man tog del av nyheten. Detta är inte störst fokus i vår undersökning men det kan vara en variabel som ger en inblick i om nyhetskonsumtionen påverkas av den sociala situationen. Kanske är det så att personer som bor ihop med någon föredrar att ta del av nyheter på TV eftersom flera personer kan titta samtidigt. Motsatsen skulle då kunna vara att personer som bor själva föredrar att hitta nyheter på internet, då det är mer individuellt hur man surfar runt.

9.1 Urval

Eftersom vår studie fokuserar på hur man navigerar i nyhetsflödet är det intressant att se hur navigeringen skiljer sig (eller inte skiljer sig) mellan olika åldersgrupper. Vi ville därför ha med användare ur tre olika åldersgrupper. En grupp mellan 16 till 30 år, en annan grupp mellan 31 till 50 år och en sista grupp med personer som var över 50 år.

Det var också viktigt att de personer som skulle ingå i vår undersökning verkligen tog del av nyheter och hade ett relativt stort intresse för dessa. Om vi skulle gjort ett slumpmässigt urval för vår studie skulle det funnits en risk att vi fått med personer som kanske inte alls haft något intresse av nyheter. Då skulle undersökningen falla eftersom vi inte skulle fått speciellt mycket eller relevant data att arbeta med.

Med detta i åtanke valde vi att använda oss av ett strategiskt urval.²⁷ Det innebar att vi i förväg bestämde ett antal variabler som strategiskt styrde vårt urval. Detta i form av personer

²⁷ Esaiasson, M, m.fl. 2010, s 180

som vi visste tog del av nyheter dagligen och hade ett relativt stort intresse för nyheter i sig. Andra variabler var ålder och kön.

Utbildningsnivå kan spela roll vid nyhetsanvändning, men å andra sidan var vi intresserade av samtliga nyheter, även nöjesnyheter och sport. Därför valde vi att inte ta hänsyn till respondenternas utbildningsbakgrund när vi gjorde vårt urval.

Perioden vi valde att använda oss av för vår undersökning var en kombination av veckodagar och helgdagar. Dagboksskrivandet genomfördes under en fyradagsperiod med början på en torsdag. Detta gav oss en möjlighet att få en inblick i om nyhetsvanorna skiljde sig mellan vardagar och helgdagar.

9.2 Utformande av dagbok

Vår dagbok inleddes med ett försättsblad som innehöll förklaringar och generella instruktioner till respondenterna om hur de skulle gå till väga för att använda dagboken så effektivt och smidigt som möjligt. Vi valde att ställa upp våra semistrukturerade dagböcker i spaltform eftersom vi såg detta som ett bra och enkelt sätt att dokumentera användarnas nyhetskonsumention. Vi delade in dagböckerna i fem spalter med de rubrikerna som nämnts ovan; Tid, Nyhet, Medie, Var och med Vem. Vi inkluderade även ett exempel på hur en typisk dagboksanteckning skulle kunna se ut. Detta för att förtydliga och ge dagboksförarna något att falla tillbaka på om de kände sig osäkra. Våra telefonnummer och kontaktinformation fanns också med om de hade frågor angående undersökningen eller dagboken.

När samtliga användare fyllt i sin dagbok planerade vi att följa upp med kortare samtal för att se hur det gått och om det fanns någonting de skulle vilja kommentera. Under detta samtal skulle det också finnas chans att få lite djupare inblick och räta ut eventuella frågetecken eller hinder ifrån vår sida.

9.2.1 Exempel på en dagboksanteckning

Dag 1, torsdag

Tid	Nyhet	Medie	Var	Vem
08.30	1. Obama 2. Japan 3. Brusnyheter	Tidning, GT	Hemma	Själv

1. Obama diskuterade det ekonomiska läget i USA.
2. Uppdatering om jordbävningen i Japan.
3. Brusnyheter som jag inte uppmärksammade speciellt mycket.

12.00	1. Obama 2. Japan	Internet, CNN.com	Jobbet	Själv
-------	----------------------	----------------------	--------	-------

1. Fortsatte att följa Obamas ekonomiska uppdatering på Internet.
2. Följde även upp på Japans jordbävning.

16.00	1. Japan 2. Brus	Radio, P3	Bilen	Kollega
-------	---------------------	-----------	-------	---------

1. Följde återigen upp Japans jordbävning.
2. Flertalet andra nyheter jag ej uppmärksammade.

18.30	1. Svensk politik 2. Filmnyheter 3. Sportnyheter	Internet, Facebook	Hemma	Själv
-------	--	-----------------------	-------	-------

1. Följde en uppdatering av Gudrun Schyman angående det svenska ekonomiska klimatet.
2. Såg nyheter angående den nya Scream-filmen, samt trailer.
3. Följde Champions League-nyheter för att se vem som vunnit mellan Milan och Juventus.

21.00	1. Brusnyheter	TV, TV4	Hemma	Sambo
-------	----------------	---------	-------	-------

1. Tittade på TV4-nyheterna men ingen nyhet här föll inom mina intressen.

22.30	1. Japan	Mobiltelefon, SMS	Hemma	Själv
-------	----------	----------------------	-------	-------

1. Fick SMS-uppdatering av en bekant angående Japan-katastrofen.

Denna modell var enbart ett exempel på hur en typisk dagboksanteckning skulle kunna se ut. Vissa dagar skulle det kanske inte finnas några nyheter man intresserade sig för tillräckligt. Dessa skulle då falla under bruskategori. En annan dag kanske man blev intresserad av en nyhet som man endast tog del av en gång under dagen. Eftersom nyheten väckt intresse var det viktigt att denna registrerades även om den inte följdes upp senare under perioden. Skälet till detta var att vi ville underlätta analysen av navigeringen i nyhetsflödet.

Det var också viktigt att respondenterna fyllde i dagboken så regelbundet som möjligt, och att de gärna hade med den under dagen. Detta eftersom det skulle kunna bli problematiskt att retrospektivt fylla i dagboken på kvällen, då man kanske skulle ha glömt vissa relevanta nyheter och även brusnyheterna. Därför rekommenderade vi våra användare att ha med sig dagboken under dessa fyra dagar, eller att anteckna sina nyhetsvanor på ett liknande strukturerat sätt för att sedan föra över detta till dagboken. Ett motsvarande resonemang om att ta med sig dagboken i vardagen för Bergström och Wadbring i sin rapport.²⁸

9.3 Förstudie

Patrik Aspers tar i sin bok upp förstudier som en viktig del i forskningsprocessen. Han beskriver det som om man ”sicksackar” sig fram mellan teori och empiri. Med ”sicksackning” menar Aspers att man testar sin teori och metod i en förstudie och beroende på resultatet från denna kan man modifiera både teori och metod. Han menar att detta resulterar i en ökad kvalitet eftersom man med hjälp av förstudien kan komma fram till de mest lämpliga metoderna och teorierna.²⁹

Baserat på Aspers tankar om förstudiens betydelse, bestämde vi oss för att göra en sådan. Vi ville testa vår metod för att se vad som gick bra och mindre bra med den. Vi tillfrågade en bekant som var villig att delta i vår förstudie. Personen i fråga fick ett exemplar av vår dagbok som fylldes i utifrån de instruktioner som fanns inkluderade.

En testdag räckte för att se vilka problem som skulle kunna uppstå med vår metod. När personen i fråga hade fyllt i en typisk nyhetsdag tittade vi närmre på dagboksanteckningarna samt förde ett samtal med testpersonen för att få en tydligare bild av vad som skulle kunna gå att förbättra.

Det vi uppmärksammade efter denna testperiod var att det skulle kunna bli stressigt att fylla i dagboken om det visade sig att många nyheter var intressanta. Det var också problematiskt att texta tydligt när det blev stressiga situationer, vilket skulle kunna påverka tolkningen av resultatet. Vår testperson lade även en hel del tid på att fylla i exakta klockslag, någonting som vi insåg inte behövde ta upp lika stor plats som det gjort i förstudien. Utifrån denna ”testkörning” kunde vi modifiera vår dagbok och skriva tydligare instruktioner för användarna om hur de skulle jobba med den.

Förstudien visade sig vara en viktig del i vår undersökning. Vi hittade flera fallgropar som var bra att ha i åtanke när vi skulle använda den metod vi valt.

Efter förstudien kunde vi också konstatera att våra teorier skulle bli användbara då vi senare skulle analysera och förklara den data vi skulle få in.

²⁸ Bergström, Wadbring, s. 23

²⁹ Aspers, 2011, s. 97 ff

9.4 Studiens genomförande

Vi genomförde vår studie mellan torsdagen den 5 och söndagen den 8 maj 2011. Dagböckerna delades ut personligen till samtliga deltagare utom en som fick sin via e-post. Detta på grund av geografiskt avstånd. När vi överlämnade dagböckerna gav vi samtidigt deltagarna muntliga instruktioner om hur de skulle gå till väga. Vissa av dem tog tillfället i akt och ställde frågor om hur de skulle hantera konkreta situationer, till exempel om de skulle ta med en nyhet de fått från en vän. Eftersom vi valt att inte utesluta några medier eller nyhetskällor fick vi tillfälle att berätta att de även skulle ha med dessa nyheter.

Ingen av deltagarna hörde av sig under själva undersökningstiden, vilket talar för att det inte var några problem att fylla i nyhetsdagboken.

Den 9 maj samlades samtliga dagböcker in, även detta av oss personligen. Vi hade då också tillfälle att göra vissa kompletteringar. Någon deltagare hade exempelvis glömt att fylla i bakgrundsfaktorerna om sig själv i början av undersökningen. Alla deltagarna var också öppna för ett uppföljande samtal om det skulle behövas.

En spontan reflektion när vi tagit emot och tittat över dagböckerna var att det var skillnader på hur detaljerat man fyllt i dagboken. En av deltagarna hade skrivit mycket detaljerat och utförligt och en annan var nästintill fåordig. Vi såg ändå att dagböckerna skulle ge oss mycket intressant information för vår studie.

9.5 Kodning

I vår undersökning fick vi in en stor mängd detaljerad data. För att komma vidare med vår analys började vi med att koda vårt material. Enligt Aspers är koden ett sätt att strukturera det material man fått in. Han skiljer på deduktiv och induktiv kodning. Med den deduktiva kodningen menar Aspers att teoretiska begrepp översätts till koder. Den induktiva kodningen innebär att forskaren själv finner koder i sitt empiriska material.³⁰ Det var naturligt för oss att använda den induktiva kodningen och på så sätt själva etablera vårt kodschema. Detta eftersom den data vi samlat in innehöll en mängd specifik information som blev lättare att hantera med koder som vi anpassat till denna information.

Vi började med att skapa ett kodschema för varje dagbok, en tabell i Word. I tabellen ingick nyheterna, veckodag, tid på dagen samt det medie som använts (se bilaga). Inledningsvis skrev vi in samtliga nyheter i kodschemat. När vi gjort detta, förde vi in vilket medie som använts under nyhetskonsumtionen, vilken dag det skett och vid vilken tidpunkt. Därefter kunde vi på ett enkelt sätt följa hur personen navigerat i nyhetsflödet samt se andra relevanta mönster i vår datamängd. Utifrån denna information valde vi att studera de nyheter som återkom vid flera tillfällen. Hur många sådana nyheter som var aktuella i de olika dagböckerna varierade. På grund av detta varierade också antalet nyheter vi valde att analysera per person.

³⁰ Aspers, 2011, s. 160

10 Resultat och Analys

Vi har valt att redovisa resultatet av vår undersökning genom att översiktligt beskriva varje enskild deltagare och dennes dagbok. Att ta med alla har varit möjligt med tanke på undersökningens omfattning (nio respondenter). Vi har även analyserat samtliga dagböcker och bland annat tittat djupare på hur respondenterna navigerat i nyhetsflödet.

Resultatredovisningen inleds med varje deltagares bakgrundsfaktorer. Därefter har vi tittat närmare på medieanvändning och återkommande nyheter i varje dagbok, samt om vi har kunnat hitta några generella mönster.

Efter varje individuell dagbok analyserats, har vi gått vidare med en överskådlig analys för att titta närmare på åldersgrupper och medier. Vi har även här försökt fastställa mönster inom varje åldersgrupp.

10.1 Åldersgrupp 16-30

10.1.1 Dagboksförare 1: Kvinna, 23 år, högskoleutbildad

Hos denna respondent har vi kunnat se att morgontidningen är det medie som använts flitigast för att ta del av nyheter. Läsningen har främst skett på morgonen, innan skola/arbete men även under en helgmorgon. Under lördagsmorgonen tog respondenten även del av nyheter via TV. Endast en gång använde hon sig av Internet-tidningar, också det på lördagsmorgonen. Nyhetskonsumtionen varierade och vi har inte kunnat urskilja ett nyhetsmönster hos denna deltagare. Den enda återkommande nyheten var VM i ishockey. Här gick användaren först via morgontidning och senare via en Internet-tidning.

De medier som använts var morgontidning, TV och Internet-tidningar. Respondenten tog endast del av TV-nyheter under helgen.

Huvudsakligen var hon ensam när hon konsumerade nyheter. Endast vid ett tillfälle var hon tillsammans med en annan person.

Tabell 1. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 1

Nyhet	Torsdag morgon	Lördag morgon
Ishockey-VM	Morgontidning, GP	Internet-tidning, Aftonbladet, 2 artiklar

Den första dagboksföraren hade endast en återkommande nyhet under perioden. Nyheten som följdes upp under veckan handlade om ishockey och inleddes med morgontidningen GP på

torsdag morgon. Nyheten följdes i nästa steg upp på lördag morgon via Internet-tidning, i form av aftonbladet.se där det fanns två artiklar som var intressanta för respondenten.

När man tittar på det generella mönstret i respondentens tabell, kan man se att morgontidning användes både på torsdag och fredag morgon. Tidningsläsning på vardagsmorgnar var återkommande vilket kan indikera ett rutinmässigt beteende. Intressant med denna deltagare var åldern i kombinationen med vilka medier som användes. Med tanke på att respondenten var vår yngsta deltagare, hade man kunnat förvänta sig att denne skulle använda fler nya medier i sin nyhetsbevakning. Så var dock inte fallet, utan det var i större utsträckning traditionella medier som dominerade för denna dagboksförare.

10.1.2 Dagboksförare 2: Man, 24 år, bagare

Denna person har framförallt följt nyheter via TV och Internet. Han har även läst morgontidning och tagit del av nyheter via mobilen, dock endast en gång.

Respondenten har konsumerat nyheter såväl på morgon, som middag och kväll. De medier som använts har varierat och de enda mönster vi har kunnat observera är att TV är det nyhetsmedie som använts på helger.

Denna respondent har använt TV, Internet-tidningar, morgontidningar och mobiltelefon som nyhetskällor. Vid samtliga tillfällen konsumerade han nyheterna på egen hand.

Tabell 2. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 2

Nyhet	Torsdag middag	Fredag morgon	Lördag kväll
Osama bin Laden	Internet-tidning	Mobiltelefon	TV

En av de nyheter som intresserade respondenten återkom vid tre tillfällen vid tre olika dagar och i tre olika medier. Nyheten handlade om Osama bin Ladens död. Vid första tillfället användes en Internet-tidning. Dagen där efter följdes nyheten upp via mobiltelefon och avslutningsvis via TV på lördagskvällen. De nyheter som förekom för övrigt fanns endast med vid enstaka tillfällen.

Personen använde sig av Internet-nyheter, vilket stämmer väl med den forskning vi tar upp i bakgrundskapitlet. Här pekar vi bland annat på Sternviks studie att yngre gärna tar del av nyheter i nya medier, men kompletterar dem med traditionella medier som till exempel TV. Denna dagboksförare är ett exempel på just detta.

10.1.3 Dagboksförare 3: Man, 26 år, högskolestuderande

Denna dagboksförare har i huvudsak använt Internet-tidningar och tagit del av de via både mobiltelefon och dator. Deltagaren har kategoriserat samtliga nyheter utom en som

brusnyheter. Av dagboken framgår att han följt nyheter regelbundet, även om han inte följt upp dem senare.

De medier som använts av denna respondent är Internet-tidningar, morgontidningar samt mobiltelefon. Även denna deltagare var ensam vid samtliga nyhetstillfällen.

Tabell 3. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 3

Nyhet	Torsdag morgon	Torsdag middag	Torsdag kväll	Fredag morgon	Fredag middag	Lördag morgon	Söndag morgon	Söndag middag
Brus	Internet-tidning, Morgon-tidning	Morgon-tidning	Mobil-telefon, Internet-tidning	Internet-tidning	Mobil-telefon, Internet-tidning	Morgon-tidning	Morgon-tidning	Mobil-telefon, Internet-tidning

Inga nyheter följdes upp av denna dagboksförare då han i stort sett endast tog del av nyheter som han betecknade som brus. Intressant med den här deltagaren var däremot att han tog del av nyheter dagligen, ofta via nya medier som till exempel mobiltelefon och Internet. Detta mediemönster stämmer även det överens med Sternviks studie angående ungas nyhetskonsumention.

En förklaring till att unga människor i större utsträckning tar del av nya medier kan vara att de är snabba. Därmed är det lättare att på en kort tid ta del av många nyheter. Detta kan i sin tur ha påverkat att han har fått fler brusnyheter, vilka han inte följt upp.

Utifrån dagboken kan man konstatera att användaren har fasta rutiner för hur han tar del av nyheter. Både datorn och mobiltelefonen återkommer vid upprepade tillfällen. Även morgontidningen tycks ha sin plats i hans rutiner.

10.2 Åldersgrupp 31-50 år

10.2.1 Dagboksförare 4: Man, 34 år, högskoleutbildad, domare

Användaren har dagligen tagit del av nyheter via olika medier. Han har vanligtvis startat dagen med att lyssna på radio och även kompletterat med morgontidning. Endast en av dagarna har han tagit del av nyheter på kvällen, då via TV. Totalt följde denna dagboksförare upp tre nyheter via olika medier. Nyheterna som följdes upp handlade om Osama bin Laden, Libyen och Saab.

Denna dagboksförare har använt sig av radio, morgontidningar, TV, Internet-tidningar, mobiltelefon, en löpsedel och kvällstidningar. Respondenten var ensam vid samtliga tillfällen då han tog del av nyheter.

Tabell 4. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 4

Nyhet	Torsdag morgon	Torsdag middag	Torsdag kväll	Fredag morgon	Söndag morgon
Osama bin Laden	Radio, Morgontidning	Löpsedel, Radio	TV	Radio	Morgontidning
Saab	Radio, Mobiltelefon			Radio	
Libyen		Radio	TV		

Den nyhet som väckte störst intresse var Osama bin Ladens död, som återkom flitigt under första dagen och därefter följdes upp vid ytterligare två tillfällen. Nyheten inleddes på torsdag morgon via radiokanalen P1. Han fortsatte därefter att följa nyheten via morgontidningen GP. Senare under dagen återkom nyheten i form av en löpsedel som därefter återigen följdes upp via radiokanalen P1. Torsdagens navigering i nyhetsflödet avslutades med Aktuellt på SVT2. Nyheten återkom även på fredag morgon, då via radions P1. Det sista tillfället då respondenten tog del av denna nyhet var på söndag då han läste morgontidningen.

Den andra nyheten som följdes upp under perioden handlade om Saab och hur dess verksamhet skall gå vidare. Första gången denna nyhet kom upp var på bussen när användaren var på väg till jobbet. Han lyssnade även då på radiokanalen P1, men denna gång via sin mobiltelefon. Nyheten återkom slutligen på fredag morgon i samband med P1:s nyhetssändning.

Den sista nyheten som återkom rörde sig om Sveriges militära insats i Libyen. Denna nyhet startade med ett inslag i radiokanalen P1 på torsdag eftermiddag. På kvällen följdes den upp i Aktuellt på SVT1.

Dagboksföraren uppvisar ett regelbundet mönster när han tar del av nyheter. Han tycks lyssna på radio på vardagar innan han går till jobbet och läsa morgontidning på helger.

Respondenten använde i första hand traditionella medier som radio, morgontidning och TV. Nyare medier som Internet-tidningar och mobiltelefon förekom endast vid ett fåtal tillfällen. Detta mediemönster stämmer väl överrens med det Färdigh och Sternvik presenterar i den studie vi tar upp i vårt bakgrundskapitel. De visar bland annat att människors användning av nyhetskanaler har varit stabil sedan mitten av 80-talet.

10.2.2 Dagboksförare 5: Man, 42 år, högskoleutbildad

Denna person har haft en blandad nyhetskonsumtion och har använt flera olika medier. Radio har använts vid flest tillfällen. Även Internet-tidningar och morgontidningar har förekommit vid flera tillfällen. Mobil och text-TV har även använts, dock bara vid enstaka tidpunkter.

Vid en majoritet av tillfällena har han tagit del av nyheterna på egen hand. På lördag och söndag morgon var han dock tillsammans med familjen.

Tabell 5. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 5

Nyhet	Torsdag morgon	Torsdag middag	Fredag morgon	Fredag middag	Söndag morgon	Söndag middag
Osama bin Laden	Radio	Internet-tidning, Aftonbladet	Radio			
NHL		Internet-tidning, Aftonbladet		Internet-tidning, Aftonbladet		
Knarkinnehav					Morgontidning, GP	Radio

Dagboksföraren följde upp tre nyheter. Dessa nyheter handlade om Osama bin Laden, NHL-resultat och om en programledare som anklagats för knarkinnehav.

Utifrån dagboksanteckningarna har vi kunnat se ett mönster i respondentens medieanvändning. Han har lyssnat på radio under vardagsmorgnar, uppdaterat sig via Internet-tidningar under lunchtid och läst morgontidningar på helgen.

Den första nyheten som återkom handlade om Osama bin Laden. Inledningsvis tog respondenten del av nyheten via radiokanalen P1 i bilen. Senare under dagen återkom den på Internet-tidningen aftonbladet.se. Dagen därpå avslutades navigeringen i nyhetsflödet med morgonnyheter i bilen, även denna gång P1.

Den andra nyheten som följdes upp vid flera tillfällen berörde NHL-resultat. Denna nyhet inleddes på torsdag eftermiddag, via aftonbladet.se. Dagen efter följdes den på nytt upp på aftonbladet.se vid ungefär samma tid.

Den tredje nyheten fick sin start i söndagens morgontidning GP. Den handlade om knarkinnehav och följdes upp ytterligare en gång under dagen, då via radions P3.

Man kan urskilja ett visst mönster och vissa rutiner hos deltagaren. Under veckodagarna lyssnade respondenten på radio varje morgon. Han tog därefter del av Internet-tidningar vid middagstid. På helgen var det morgontidningen som var den första nyhetskällan.

10.2.3 Dagboksförare 6: Kvinna, 49 år, studerande komvux

Respondenten har främst tagit del av nyheter via TV. Hon har följt ett antal olika nyheter vid enstaka tillfällen och även kategoriserat vissa nyheter som brus. Enbart en nyhet följdes upp särskilt, den handlade om Osama bin Ladens död.

Denna respondent har använt sig av TV, morgontidning, radio och en löpsedel. Vid samtliga tillfällen utom ett var hon tillsammans med familjen när hon tog del av nyheter.

Tabell 6. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 6

Nyhet	Torsdag morgon	Torsdag middag	Fredag morgon	Lördag morgon
Osama bin Laden	Radio	Löpsedel	TV	TV

Denna nyhet inleddes på torsdag morgon via en radiosändning. Under eftermiddagen följdes den upp via en löpsedel och på fredag- och lördagsmorgnarna följdes nyheten i morgon-TV.

TV var den främsta nyhetskällan för denna deltagare. Förutom TV förekom även radio samt morgontidningar.

Denna dagboksförare använde sig enbart av traditionella medier för sin nyhetskonsumtion. Precis som nämnts ovan är detta ett mönster som stämmer med den forskning vi presenterat i vår bakgrund.

10.3 Åldersgrupp 3, 50 år och över

10.3.1 Dagboksförare 7: Kvinna, 60 år, högskoleutbildad, offentliganställd

Denna dagboksförare har primärt använt sig av morgontidningar och TV i sin nyhetskonsumtion. Totalt följdes hela nio nyheter upp av denna respondent. Vi har valt att redovisa de nyheter som följts upp vid fyra eller fler tillfällen. Detta för att begränsa resultatredovisningen till den mest relevanta nyhetskonsumtionen.

Denna dagboksförare har använt sig av morgontidningar, TV, radio och en löpsedel. Hon har dels tagit del av nyheterna på egen hand och dels tillsammans sin familj.

Tabell 7. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 7

Nyhet	Torsdag morgon	Torsdag kväll	Fredag morgon	Fredag middag	Fredag kväll	Lördag morgon	Lördag kväll	Söndag morgon	Söndag kväll
Osama bin Laden	Radio, P4	SVT1, TV4	Radio, P4	Morgontidning	TV4, SVT Debatt	Radio, P1, Radio P1, GP	Radio, P1	Radio, P1	TV4
Väder	Radio, P4, Löpsedel	TV4	Radio, P4, GP		TV	Radio, P1		GP	TV4
Regionvalet		SVT1, TV4	GP			GP, Radio, P1		GP, GP	
Syrien					SVT1, TV4	Radio, P1, GP	Radio, P1	GP	

Den första nyheten handlade om Osama bin Laden. Navigeringen i nyhetsflödet inleddes på torsdag morgon med en radiosändning i P4. Nyheten följdes senare upp i två olika TV-sändningar på kvällen, dels i SVT1 och dels i TV4. På fredag morgon återkom nyheten på samma sätt, via radio, P4, och morgontidning. Detsamma gällde kvällens nyhetskonsumention, där samma TV-kanaler återigen användes, dock med tillägg av ett fördjupande debattprogram. Helgens nyhetskonsumention inleddes på lördag morgon med radio och morgontidning i form av P1 och GP. På kvällen återkom nyheten i en radiosändning, även denna på P1. Söndagen följde ett liknande mönster som lördagen. Dagen inleddes med en längre nyhetssändning på radions P1 och avslutades på kvällen via TV4-nyheterna.

I den andra nyheten stod vädret i fokus. Dagboksföraren tog på det stora hela del av väderleksrapporter vid samma tillfällen som hon tog del av andra nyheter. Vädernyheter startade med radiosändning i P4 på torsdag morgon. Nyheten återkom även på en löpsedel under morgonen. På kvällen följdes den upp på TV4. På fredag morgon var det en ny väderleksrapport på radions P4, samt i morgontidningen GP.

Den tredje nyheten handlade om regionvalet. Navigeringen i nyhetsflödet startade med två TV-sändningar på torsdag kväll, en i SVT1 och en i TV4. Morgonen därpå följdes nyheten upp i morgontidningen GP. Nästa tillfälle var lördag morgon då respondenten tog del av nyheten såväl i GP som i radiokanalen P1. Nyheten återkom därefter på söndag morgon i två artiklar i GP.

Den fjärde och sista nyheten som vi valt att inkludera i vår undersökning rörde sig om Syriens regim mot vilken det var många hårda protester. Denna nyhet inleddes på fredag kväll då den förekom i två olika TV-sändningar, dels på SVT1 och dels på TV4. Dagen därpå följdes nyheten upp via radiokanalen P1 och även via morgontidningen GP. På lördagskvällen återkom nyheten i radions P1 för att återigen följas upp på söndag morgon, även denna gång via morgontidningen GP.

Man kan se ett tydligt mönster där dagboksföraren tagit del av specifika medier vid olika tidpunkter. Morgontidningen användes på morgonen, kompletterat med radio, medan TV:n enbart användes på kvällen. Även denna dagboksförare följer den nyhetsanvändning som beskrivs i Färdighs studie där dagstidningar och TV-nyheter har en framträdande plats.

10.3.2 Dagboksförare 8: Man, 60 år, högskoleutbildad, egenföretagare

Respondenten har tagit del av en mängd nyheter via flera olika medier, företrädesvis via olika TV-kanaler och radio. Han har använt följande medier; TV, radio och morgontidningar. Vid majoriteten av tillfällena var användaren ensam. Vid några tillfällen var han tillsammans med sin familj.

Totalt tio nyheter följdes upp vid flera tillfällen. För den här dagboksföraren har vi valt att begränsa urvalet till nyheter som följdes upp vid tre eller fler tillfällen. Två av nyheterna

dominerade, Osama bin Laden och Syrien. För överskådlighetens skull redovisas resultatet i två separata tabeller.

Tabell 8a. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 8, torsdag och fredag

Nyhet	Torsdag morgon	Torsdag middag	Torsdag kväll	Fredag morgon	Fredag middag	Fredag kväll
Osama bin Laden	Radio, P1, TV SkyNews, GP		TV, CNN, TV4	TV, SkyNews		
Syrien	TV, SkyNews				TV, SkyNews, Radio, P1, Radio, P1	TV4
Saab		TV, SVT2	TV4	GP		
Manchester United			TV, SkyNews			

Tabell 8b. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 8, lördag och söndag

Nyhet	Lördag morgon	Lördag middag	Lördag kväll	Söndag morgon	Söndag middag	Söndag kväll
Osama bin Laden		Radio, P1, Radio, P1	Radio, P1	Radio, P1, TV, SkyNews		
Syrien	GP, Radio, P1, TV, SkyNews		Radio, P1	GP	Radio, P1, Radio, P1	TV4
Saab						
Manchester United					TV, SkyNews	TV, SkyNews

Den första nyheten som dokumenterades handlade om Osama bin Laden. Den återkom vid hela tolv tillfällen med start torsdag morgon, då via radiokanalen P1, TV-kanalen SkyNews och avslutningsvis morgontidningen GP. På kvällen återkom nyheten på CNN och TV4. På fredag morgon förekom nyheten i en TV-sändning från SkyNews. Därefter återkom den på lördag eftermiddag via två nyhetssändningar i radions P1 och lördag kväll, också då via P1. Avslutningsvis följdes nyheten upp på söndag morgon i P1:s nyhetsmagasin samt på SkyNews.

Nästa nyhet berörde oroligheterna i Syrien och förekom vid tretton olika tillfällen. Inledningsvis på torsdagmorgonen med en TV-sändning från SkyNews och därefter på fredag eftermiddag, också då via SkyNews men även via två nyhetssändningar på radio, P1. På kvällen följdes denna nyhet upp med ett inslag på TV4-nyheterna. Lördagsmorgonen startade med morgontidningen GP, följt av en radiosändning i P1 och även en TV-sändning från SkyNews. Lördagskvällen avslutades med ytterligare en radiosändning från P1. På söndagsmorgonen återkom nyheten i GP och på eftermiddagen vid två nyhetssändningar på radio. Slutligen förekom nyheten också på söndagskvällens TV4-nyheter.

Den tredje nyheten som följdes upp handlade om Saabs trovärdighet. Denna nyhet började på torsdag eftermiddag via en TV-sändning från SVT2. På kvällen återkom den på TV4 och på fredag morgon i GP.

Den sista nyheten vi valt att inkludera handlade om sport och fotbollslaget Manchester United. Denna nyhet inleddes på torsdag kväll, via en TV-sändning från SkyNews. Den återkom sedan på söndag eftermiddag och söndag kväll, båda gångerna på SkyNews.

Denna dagboksförare skiljde sig från övriga genom att han regelbundet följde utländska TV-kanaler. Detta avviker något från den bild Färdigh och Sternvik presenterar i sin studie om nyhetsanvändning där riks- och lokalnyheter har en framträdande plats. Ett annat mönster av dagboksföraren var att han tittade på TV-nyheter såväl på morgon som på middagen och på kvällen. Även om användaren tittade på utländska TV-kanaler kan vi konstatera att han nästan enbart använt sig av traditionella medier.

10.3.3 Dagboksförare 9: Man, 80 år, realskola, dataoperatör

Denna respondent har varit en relativt flitig nyhetskonsument. Hans främsta nyhetskällor har varit morgontidningar och TV, men han har också använt kvällstidningar och radio. Denna respondent har både tagit del av nyheter ensam och med sin familj. Trots den stora nyhetskonsumtionen följdes endast tre nyheter upp.

Tabell 9. Uppföljning av nyheter, dagboksförare 9

Nyhet	Torsdag kväll	Fredag middag	Fredag kväll	Söndag middag
Reinfeldt	TV			Morgontidning, GP
Osama bin Laden	TV	TV		
Bilbränder			TV	Kvällstidning, GT

Reinfeldts besök i Göteborg inför omvalet var den första nyheten som följdes upp. Inledningsvis tog respondenten del av nyheten på torsdag kväll via TV. Den följdes senare upp på söndag eftermiddag, då via morgontidningen GP.

Den andra nyheten som följdes upp handlade om Osama bin Laden. Denna nyhet startade på torsdagskväll på SVT1 och följdes sedan upp mitt på dagen på fredag, även då via en TV-sändning.

Den tredje nyheten handlade om bilbränder och följdes upp vid två tillfällen. Inledningsvis på fredag kväll via TV och därefter på söndag eftermiddag via kvällstidningen GT.

Denna respondent visade ett tydligt mönster i sin nyhetskonsumtion genom att följa vissa rutiner. Han läste morgontidningar regelbundet, såväl på vardagar som på helgdagar. Man kan även konstatera att han i första hand tittade på TV på kvällstid. Återigen kan vi se att

nyhetskonsumtionen består av traditionella medier, vilket ännu en gång stämmer överens med Färdigh och Sternviks studie.

10.4 Ålder och navigering i nyhetsflödet

Efter genomgången av samtliga respondenter gick vi vidare med att studera hur deltagarna i respektive åldersgrupp navigerat i nyhetsflödet. Varje figur visar i vilken ordning respondenterna har förflyttat sig mellan olika medier för att ta del av en och samma nyhet. Vi har gjort denna illustration för att beskriva navigeringen och sedan göra jämförelser mellan de olika åldersgrupperna.

Åldersgrupp 16-30 år

1. Morgontidning → Internet-tidning
2. Internet-tidning → Mobiltelefon → TV

Det vi först kunde konstatera var att personerna i den yngsta gruppen följde upp få nyheter vid ett fåtal tillfällen. Vi kunde också se att de använt både traditionella och nya medier. Något annat tydligt mönster var svårt att utläsa utifrån dessa dagboksanteckningar.

Endast två av personerna i denna grupp hade följt upp nyheter. Den tredje personen följde inte upp någon nyhet men var ändå en flitig nyhetskonsument under perioden. Denna person använde nya medier i kombination med morgontidning kontinuerligt under dagarna.

Åldersgrupp 31-50 år

1. Radio → Morgontidning → Löpsedel → Kvällstidning → TV → Radio → Morgontidning
2. Radio → Mobiltelefon → Radio
3. Radio → Mobiltelefon
4. Radio → Internet-tidning → Radio
5. Morgontidning → Radio
6. Radio → Löpsedel → TV → TV

Även i den här gruppen var det få nyheter som följdes upp. Däremot var navigeringen i nyhetsflödet något längre, särskilt vid ett tillfälle. Det tydligaste mönster vi har kunnat urskilja är att denna grupp startade dagen med att lyssna på radio. Därefter följde man upp nyheten på olika sätt, både genom traditionella och nya medier. Endast en av personerna använde enbart traditionella medier.

Åldersgrupp 50 år och över

1. Radio → TV → TV → Radio → Morgontidning → TV → TV → Radio → Radio → Morgontidning → Radio → Radio → TV
2. Radio → Löpsedel → TV → Radio → Morgontidning → TV → Radio → Morgontidning → TV
3. TV → TV → Radio → Morgontidning → Radio → Morgontidning
4. TV → TV → Morgontidning → Morgontidning → Radio → Morgontidning → Morgontidning
5. Radio → TV → Morgontidning → TV → TV → TV → Radio → Radio → Radio → Radio → TV
6. TV → TV → Radio → TV → Morgontidning → Radio → TV → Radio → Morgontidning → Radio → Radio → TV
7. TV → TV → Morgontidning
8. TV → TV → TV
9. TV → Morgontidning
10. TV → TV

Den sista gruppen följde upp fler nyheter och vid fler tillfällen än de två andra grupperna. Vi kan konstatera att navigeringen i nyhetsflödet inleddes med radio eller TV och att TV hade en framträdande roll vid alla tillfällen. Gruppen använde sig enbart av traditionella medier.

En jämförelse

Med figurerna ovan har vi illustrerat i vilken ordning våra respondenter använt olika medier när de följt en nyhet och hur detta varierat mellan olika åldersgrupper. Vi har då kunnat se vissa mönster, bland annat att valet av medier skiljer sig mellan de olika åldersgrupperna och att respondenterna tycks följa nyheter på ett vanemässigt sätt. Mer om vanor i kapitel 10.6.

En intressant iakttagelse är skillnaden mellan medieanvändningen i de olika åldersgrupperna. Den yngre gruppen använde både traditionella och nya medier när de följde en nyhet. Detsamma gällde mellangruppen. Särskilt tydligt var att man startade dagen med att lyssna på radio. Den äldsta åldersgruppen använde enbart traditionella medier.

När vi jämförde hur grupperna navigerade i nyhetsflödet noterade vi ytterligare några skillnader. Den yngre gruppen följde inte upp särskilt många nyheter. Mellangruppen följde upp något fler medan den äldre gruppen följde betydligt fler nyheter. De äldre följde även upp nyheterna vid fler tillfällen. Detta stämmer med det mönster som Färdigh och Sternvik redovisar i sin studie om svenska folkets nyhetsvanor där de bland annat konstaterar att unga

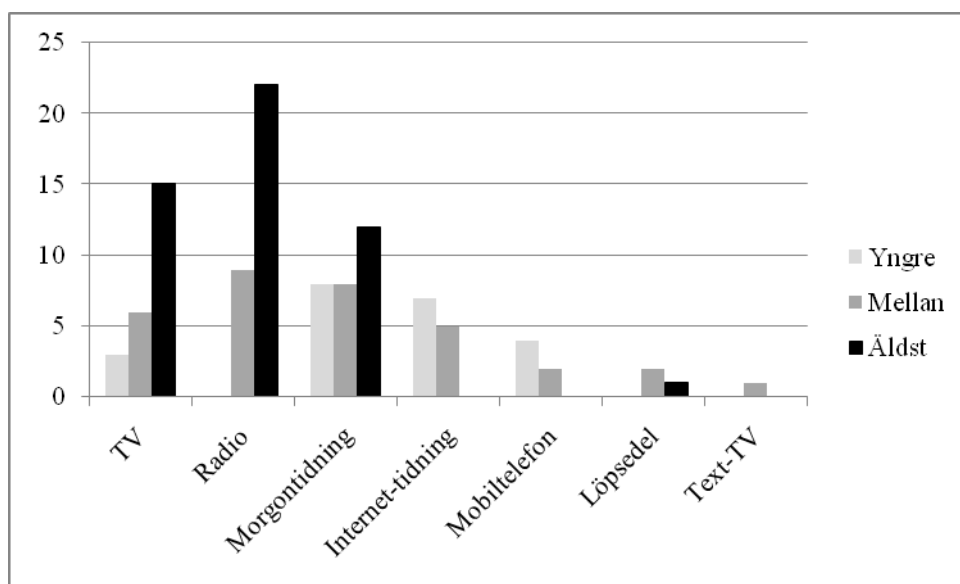
är mindre flitiga nyhetskonsumenter än äldre. Trots detta tar yngre till sig nyheter på ett eller annat sätt.³¹

Det tycks som om vanorna har sin betydelse för hur man följer nyheter både när det gäller medieval och hur många nyheter som följs upp. Det är dock svårt att med hjälp av figurerna urskilja någon tydlig riktning. Däremot är det inte omöjligt att vanorna kommer att hålla i sig, speciellt för den äldsta åldersgruppen som hade ett regelbundet sätt att följa nyheter. Man kan också anta att den yngre åldersgruppen i större utsträckning kommer att följa nyheter via nya medier och ny teknik.

10.5 Medieanvändning

Vi har också tittat på åldersgruppernas medieanvändning för att se om vi har kunnat hitta några skillnader. Vår jämförelse kan illustreras i nedanstående figur. Här har vi valt att inkludera samtliga tillfällen då respektive medie har använts. Detta eftersom vi vill illustrera en bredare bild av åldersgruppernas medieanvändning vid deras nyhetskonsumtion.

Figur 3. Olika åldersgruppers medieanvändning vid nyhetskonsumtion.

Av figuren framgår tydligt att den äldre gruppen har använt sig av de traditionella medierna TV, radio och morgontidningar i större utsträckning än de två övriga grupperna. Intressant att notera är att den yngre gruppen inte har använt sig av radio vid något tillfälle. En annan intressant iakttagelse är att den yngre gruppen läst morgontidning i samma utsträckning som mellangruppen. Skillnaden mellan dessa grupper och den äldre gruppen är inte heller lika stor som vid konsumtionen av TV och radio.

³¹ Färdigh, Sternvik, 2008, sid 304

Om man jämför vårt resultat med svenska folkets nyhetsanvändning kan vi se både likheter och skillnader. Mönstret för användningen av TV-nyheter stämmer på det stora hela överens med den SOM-undersökning som refereras av Färdigh och Sternvik. När det gäller radio är skillnaderna inte lika tydliga, eftersom de yngre i vår studie aldrig använde sig av detta medie. En likhet mellan vår undersökning och SOM-undersökningen är emellertid att nätnyheter används betydligt mer av yngre än av äldre.³²

10.6 Vanor

En annan intressant infallsvinkel var dagboksförarnas medievanor. När vi tittade närmare på vårt resultat kunde vi se att vanorna har en stor betydelse för deltagarnas nyhetskonsumtion.

Vi kunde tydligt se att den äldsta gruppen hade etablerade vanor som delvis skiljde sig mellan vardag och helg. Vilken typ av medie som fanns med i rutinerna skiljde sig dock från person till person. Samtliga morgnar lyssnade en av personerna på radio och läste morgontidning. På kvällen tycktes TV:n vara en rutin då den återkom de flesta kvällar. För en annan person var det tre medier som regelbundet återkom på morgonen, TV, radio och morgontidning. På kvällen tycktes även här TV:n stå i fokus. Den tredje personen startade dagarna med morgontidning och kompletterade med TV på kvällarna.

Mellangruppens vanor var inte riktigt lika tydliga. Två av personerna hade liknande vanor. På vardagarna lyssnade de på radio på morgonen och på helgerna läste de morgontidningen. En av deltagarna använde sig av Internet-tidning under middagstid på vardagar. Utmärkande för den tredje personen i denna åldersgrupp var att hon använde TV både på morgon och på kväll.

När vi tittade på den yngsta gruppen var det svårare att urskilja regelbundna vanor. En av deltagarna var dock relativt rutinmässig i sin nyhetskonsumtion. Han läste regelbundet nyheter via nya medier. På helgen läste han också morgontidningen. En annan deltagare i denna åldersgrupp läste morgontidning vid tre av fyra tillfällen på morgonen. Den tredje respondenten tog del av morgonnyheter via TV:n.

Av ovanstående kan vi konstatera att dagboksförarnas rutiner och vanor till stor del har styrt hur de navigerat i nyhetsflödet. Det tycks vara vanorna som bestämt hur och i vilken omfattning de tagit del av nyheter, både då de konsumerat nyheter vid enstaka tillfällen och när de följt en nyhet över tid. Även om vanorna har skiljt sig mellan de olika grupperna, har de ändå haft betydelse för samtliga deltagares nyhetskonsumtion.

10.7 Teoretisk anknytning

Nästa steg i vår studie var att titta på vårt resultat i ljuset av de teorier vi tidigare har presenterat.

³² Färdigh, Stenvik, 2008, s. 303

10.7.1 Uses and Gratifications Approach

Vi inledde med ”*uses and gratifications approach*.” Som tidigare nämnts var vi i huvudsak intresserade av människors mediekonsumtion utifrån behovet att skaffa sig information. De övriga behov som tas upp i teorin; verklighetsflykt, personliga relationer och personlig identitet har inte stått i fokus i vår studie.

Samtliga respondenter har konsumerat nyheter och därmed skaffat sig information. Vi kan dock konstatera att det varierade i vilken utsträckning de tog del av informationen. Mest tydligt var det hos de dagboksförare som följde upp nyheterna. De bevakade en och samma nyhet vid flera tillfällen och tog på så vis del av ytterligare information.

Å andra sidan var det flera av våra respondenter som uppgav att deras nyhetskonsumtion till en del bestod av brusnyheter. En av dagboksförarna hade endast brusnyheter registrerade. Detta skulle, även det, möjligen kunna betraktas som en form av övervakning och informationsbevakning för att konstatera att inga större nyhetshändelser har inträffat.

10.7.2 Selektiva Processer

Den andra teorin vi tittat närmare på är den som Strömbäck presenterat om *selektiva processer*. Alla delar i denna teori har betydelse för människors nyhetskonsumtion och har troligtvis också påverkat hur våra respondenter navigerat i nyhetsflödet. Av särskilt intresse är den selektiva uppmärksamheten som innebär att man sorterar information utifrån sina egna intressen och övertygelser. Det kan vi bland annat se genom att våra dagboksförare uppmärksammat vissa nyheter före andra och att de har valt att särskilt följa några av dessa nyheter. Detta kan vara ett uttryck för att de valt nyheter utifrån vad de är intresserade av. Det finns också dagboksförare som valt att inte följa några nyheter, också det kan knytas an till intresse eller snarare ointresse.

10.7.3 Process of Media Choice

I teorin ”*process of media choice*” ses människors mediekonsumtion som en samverkan mellan publiksidan och mediesidan. I vår studie kan vi urskilja ett sådant samspel.

Modellen tar upp *mediesystemet*, det vill säga de typer av medier som finns tillgängliga för användarna. Vi kan se att detta påverkat våra respondenter. Utifrån de medieutbud som finns tillgängligt i samhället har våra deltagare föredragit vissa medier framför andra för sin nyhetskonsumtion.

Detta kan vi förklara med hjälp av en annan del i modellen. Den tar upp människors *vanor i samband mediekonsumtionen*, vilket är påtagligt också i vår studie. Vi har tidigare visat att dagboksförarnas rutiner och vanor till stor del har betydelse för deras konsumtion av nyheter och hur de använder olika medier. Särskilt tydligt var detta i den äldsta gruppen som hade etablerade vanor. Här hade morgontidning, TV och radio sina givna platser i de dagliga rutinerna.

En annan del i modellen tar upp *medvetenheten av medieutbudet*, det vill säga att konsumenten känner till de olika medierna och dess utbud. I vår studie illustreras detta av att äldre använde traditionella medier och att nätnyheter, som tillhör de icke-traditionella medierna, använts av de yngre deltagarna. En förklaring till detta skulle kunna vara att de

yngre respondenterna vuxit upp med nya medier. Därmed har de bättre kunskap om dessa mediers utbud och innehåll än vad de äldre har. På motsvarande sätt har den äldre gruppen en stor medvetenhet om de traditionella mediernas utbud. Ett medie som alla tre grupperna i vår undersökning tycktes vara medvetna om var morgontidningen.

I modellen tas även upp att *slumpen* har betydelse för vad människor tar del av. I vår studie kan vi se att respondenterna tagit del av en mängd olika nyheter som man valt att inte följa upp. Dessa skulle man kunna betrakta som delvis slumpmässiga nyheter. Detsamma gäller de nyheter som kategoriserats som brus.

Vi kan se att *medieinnehållet* eller utbudet av nyheter också påverkat vad våra dagboksförare tagit del av. Det tydligaste exemplet är nyheten om Osama bin Ladens död som fanns med i majoriteten av dagböckerna. En majoritet av respondenterna följde upp denna nyhet vid flera tillfällen och via olika medier. Detta indikerar att även deras egna *preferenser och intressen* haft betydelse för nyhetskonsumtionen.

Vi har här gett några exempel på att både publiksidan och mediasidan påverkar mediekonsumtionen. Samspelet mellan de olika faktorerna från de båda sidorna kan därmed också antas ha betydelse för hur man navigerar i nyhetsflödet. Såväl mediasystemet, medievanorna och medvetenheten av medieutbudet som själva medieinnehållet och deltagarnas preferenser kan förklara hur våra respondenter har följt upp nyheter i olika medier.

En av våra respondenter har till exempel följt en nyhet genom att först lyssna på radio, sedan se på TV, därefter läsa morgontidning varefter han följt upp med olika inslag på TV och radio. Denna navigering i nyhetsflödet skulle kunna ses som en produkt av att radio, TV och morgontidningar finns tillgängliga, att personen varit medveten om utbudet i dessa medier och följt vissa vanor i sin mediekonsumtion. Respondentens preferenser och intressen kan också ha haft betydelse för hur denne rört sig i nyhetsflödet.

10.7. 4 Faktorer som påverkar/bestämmer människors medievanor

Även Annika Bergström tar i sin modell upp att ett samspel styr människors nyhetsvanor. Som vi tidigare har nämnt har vi fokuserat på de delar som tar upp mediasituationen och medievanorna. Båda dessa begrepp beskrivs på ett motsvarande sätt i modellen "*process of media choice*" som vi beskrivit ovan. Där har vi också tagit upp hur mediasituationen och medievanorna kan förklara hur våra respondenter navigerat mellan olika medier och nyheter. Bergströms modell förstärker därmed vårt tidigare resonemang.

11 Sammanfattande slutdiskussion

Syftet med denna undersökning har varit att undersöka hur människor navigerar i nyhetsflödet.

Vi har utgått från några användarteorier inom medieforskning; "*uses and gratifications approach*", "*selektiva processer*", "*process of media choice*" och den modell som tar upp

”faktorer som påverkar människors medievanor”. Utifrån dessa har vi tittat särskilt på behovet av information och hur våra respondenter uppmärksammat informationen, det vill säga nyheterna. Vi har också tittat på sambandet mellan publiksidan och mediesidan. Samtliga teorier har varit till nytta när vi analyserat vårt material, även om vi inte kunnat använda alla teorier i dess helhet. Särskilt värdefull har teorin *”process of media choice”* varit då den presenterar ett helhetsgrepp med olika infallsvinklar på medieanvändningen.

Vi har genomfört en kvalitativ studie utifrån detta användarperspektiv och tillämpat en etnografisk metod i form av semistrukturerade dagböcker. Vi konstruerade dagböcker där våra respondenter fick fylla i en förutbestämd tabell samtidigt som de kunde förklara och skriva fria kommentarer. För att testa denna modell gjorde vi en förstudie där en person fick i uppdrag att fylla i dagboken. Förstudien visade sig värdefull eftersom vi kunde justera våra dagböcker utifrån de fallgropar vi uppmärksammat i denna.

Med hjälp av dagböckerna lät vi nio deltagare dokumentera sin nyhetskonsumtion och hur de navigerade i nyhetsflödet över en period av fyra dagar. Deltagarna tycktes inte ha några problem med att förstå vad de skulle dokumentera. Däremot visade det sig att de hade olika ambitionsnivå när det kom till att fylla i dagboken.

Dagboksförarna valdes ut med hjälp av ett strategiskt urval. Detta eftersom vi ville försäkra oss om att våra respondenter representerade olika grupper av nyhetskonsumenter, exempelvis vad gällde kön och ålder. Det var inga svårigheter att få deltagarna att medverka i vår undersökning. Kanske har detta sin förklaring i att vi själva valde ut dem. Möjligen kan detta i sin tur haft en viss påverkan (bias) på resultatet genom att våra respondenter varit extra uppmärksamma i sin nyhetskonsumtion. Å andra sidan har vi inget bortfall i vår undersökning, vilket är en styrka för vårt resultat.

De semistrukturerade dagböckerna visade sig vara ett smidigt sätt att få in relevant information. Det gick förhållandevis lätt att koda materialet och vi fick snabbt en överblick över användarnas nyhetskonsumtion, nyhetsvanor och nyhetsnavigering. Därefter kunde vi övergå till att tolka det material vi fått in.

Vi har emellertid inte kunnat dra några generella slutsatser av vår studie. Detta eftersom undersökningen bygger på ett litet urval av respondenter. Det vi istället har valt att göra är att jämföra vårt resultat med teorier och tidigare forskning. Vi har också försökt hitta mönster och samband hos våra dagboksförare.

Resultatet av vår undersökning stödjer på det stora hela tidigare forskning om medievanor, och medieanvändning, inte minst beträffande olika åldersgrupper. Som förväntat använde den äldsta gruppen traditionella medier i större utsträckning än de yngre grupperna. Detta var också tydligt när vi tittade närmare på hur de följt en viss nyhet över tiden, det vill säga hur de navigerat i nyhetsflödet.

I ljuset av teorin *”process of media choice”* och den modell Annika Bergström presenterat kan vi också konstatera att vanor spelar en viktig roll i hur människor navigerar mellan medier

för att följa upp nyheter. Vi har i vår undersökning sett att det är vanorna som till stor del styr hur och i vilken omfattning våra dagboksförare tagit del av nyheter.

Det visade sig också i vår undersökning att det endast var ett fåtal nyheter som följdes upp i flera medier. Den nyhet som följdes upp av flest personer handlade om Osama bin Ladens död. Detta får anses som en förhållandevis stor världshändelse vilket kan vara en förklaring till varför denna nyhet fick ett så tydligt genomslag på nyhetskonsumtionen. En observation vi gjort i detta sammanhang är att en stor nyhet som denna medfört att gruppen ökat sin nyhetskonsumtion över perioden. Vi kan samtidigt konstatera att gruppmedlemmarnas medievanor inte förändrades markant. Vi har med andra ord kunnat se att våra respondenter navigerat i nyhetsflödet på ett vane- och rutinmässigt sätt även då det inträffat en stor nyhet.

Som vi tidigare har nämnt kan vi inte dra några generella slutsatser utifrån vår undersökning. Däremot har vi kunnat se att vårt resultat stödjer teorier och tidigare forskning. Vi har också kunnat ge en bild som speglar våra frågeställningar. Resultat av vår undersökning kan förhoppningsvis vara till god nytta som ett av flera underlag i vidare forskning när det gäller nyheters outgrundliga vägar.

12 Litteraturförteckning

Aspers, Patrik (2011), *Etnografiska metoder*, Malmö, Holmbergs.

Bergström, Annika (2005), *Nyhetsvanor.nu: nyhetsanvändning på Internet*, Kungälv, Grafikerna Livréna

Bergström, Annika, Wadbring, Ingela (2001), *Medierna i vardagslivet*, Göteborg, JMG, Göteborgs universitet.

McQuail, Denis (1997), *Audience Analysis*, London, Sage Publications Inc.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mijael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena (2010), *Metodpraktikan*, Vällingby, Nordstedts Juridik AB.

Färdigh, Mathias, Sternvik, Josefine (2008), *Svenska folkets nyhetsvanor*, i Sören Holmberg och Lennart Weibull (red) *Skilda världar*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Sternvik, Josefine (2010), *Ungas nyhetskonsumtion – i en föränderlig nyhetsvärld*, i Sören Holmberg och Lennart Weibull (red) *Nordiskt ljus*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Strömbäck, Jesper, (2000), *Makt och Medier*, Lund, Studentlitteratur.

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation Göteborgs universitet. (Senast uppdaterad: 2010-05-08) [Elektronisk]. Tillgänglig:

http://jmg.gu.se/forskning/pagaende_projekt/dagspresskollegiet/

Nationalencyklopedin, Ordbok. (Senast uppdaterade: 2011-05-23) [Elektronisk] Tillgänglig:

<http://www.ne.se/nyhet>

13 Bilagor

13.1 Bilaga 1. Försättsblad på nyhetsdagbok.

Nyhetsdagbok

Denna nyhetsdagbok är avsedd att dokumentera individers nyhetsanvändning och utifrån detta analysera och dra slutsatser angående hur människor navigerar bland nyheter. Det som står i fokus i denna undersökning är själva nyhetsflödet. Med nyhetsflöde menar vi på vilket sätt och med hjälp av vilka medier man följer nyheter. Det skulle exempelvis kunna inledas med att du läser en rubrik på en löpsedel, t.ex. att det har inträffat en jordbävning i Japan. Efter det kanske du går in på Internet för att läsa mer om denna nyhet. Då har själva nyhetsflödet gått ifrån en löpsedel till Internet. Detta är bara ett exempel och nyheter kan komma ifrån väldigt många olika källor. Det kan också vara så att en nyhet intresserar dig, men att du inte följer upp den senare. Även dessa nyheter är av intresse för vår undersökning. Vi har valt att inte utesluta någon källa, detta så att undersökningen inte blir begränsad och sker på ett så naturligt sätt som möjligt.

Vi har konstruerat ett formulär med 5 kategorier samt extra rader för förklaringar och förtydliganden. Vi vill att du antecknar varje nyhet som intresserar dig. Det kan också vara så att du t.ex. ser en hel nyhetssändning och inte intresserar dig för någon nyhet. Då vill vi att du antecknar detta som ”brus”.

Saker att tänka på när du fyller i dagboken:

- Texta så tydligt som möjligt. Vi är medvetna om att det kan bli stressigt att fylla i dagboken, vilket i sin tur kan medföra att det blir svårlästa dagboksanteckningar. Försök därför så gott det går att texta så tydligt och läsbart som möjligt.
- Ha gärna med dagboken under dagen. Det underlättar när du skall återberätta vad du tagit del av för nyheter.
- Angående tidsdokumentationen så räcker det att du skriver klockslaget då du började ta del av nyheterna, t.ex. läsning av en tidning eller att du ser ett nyhetsprogram på TV.
- De viktigaste spalterna att fylla i är Medie samt vilken Nyhet som man tagit del av.
- En kortfattad rubrik räcker i Nyhetsfältet. Sedan ser vi gärna att du skriver en kort rad om vad nyheten handlar. Detta för att kunna följa nyheten lättare.

Undersökningen sker anonymt och inga namn kommer att användas i resultatredovisningen. Om det är några oklarheter eller problem så tveka inte att kontakta Johan eller Catrine på e-post eller mobil.

Stort tack på förhand för din tid och medverkan!

Johan 0727319534, jkildebo@gmail.com och Catrine 070748334, catrine.blad@hotmail.se

13.2 Bilaga 2. Exempel på kodschema.

Kvinna 60, högskoleutbildad, offentliganställd

Kodnyckel:

TV = TV, R = Radio, MT = Morgontidning, KT = Kvällstidning, IT = Internet-tidning, SM = Sociala Medier, Mob = Mobiltelefon, Löpsedel = L

Nyhet	Torsdag			Fredag			Lördag			Söndag		
	Morgon	Middag	Kväll	Morgon	Middag	Kväll	Morgon	Middag	Kväll	Morgon	Middag	Kväll
Skjutövning	R		TV									
Mat på förskola	R, R											
Betalning polisbevakning	R											
Hockey VM	R											
Dopning	R, MT			MT								
Bin Laden	R		TV, TV	R	MT	TV, TV	R, R, MT		R	R		TV
Väder	R, L		TV	R, MT		TV	R			MT		TV
Morddomd våldtog	MT											
Militären	MT											
Facebook lurar med bin Laden	MT											
Bilbränder			TV									
Omvalet			TV, TV	MT			MT, R			MT, MT		
Brus			TV, TV	R								
Obama			TV, TV									
Pakistan			TV									
FAS3			TV, TV									TV
Libyen			TV, TV									
Funktionshinder			TV									
Lastbilsstölder				R, R								
Anstaltsanmälan				MT								
Värfest RadioT				MT								
Befolkning				MT								
Insändare				MT			MT					
Syrien						TV, TV	R, MT		R	MT		
Tullen						TV						
U-båt						TV, TV						
P. McCartney						TV						
Fagared							MT, MT					
Vårdnad av barn							MT					
Liseberg							MT					
Japan							MT					
Läkaryket							R					
Bilbränder										MT		
MC-gång										MT		
Gab. Gittirid										MT		
Appar										MT		
Psykologspalt										MT		
Ola Lindholm										MT		
TV-tablå										MT		
HIV										MT		
Explosion												TV
Egypten												TV